

Motion till riksdagen

1988/89:Ub6

av Rune Rydén m. fl. (m, fp, c)

med anledning av prop. 1988/89:4 om skolans
utveckling och styrning

Grundskolan skall dels ge en gedigen grundutbildning åt alla, dels bidra till att varje elev utvecklas efter sin förmåga och sina intressen.

En gedigen grundutbildning för alla har blivit allt viktigare med tanke på den tekniska och samhällsliga utvecklingen. Att ge en god grundutbildning åt alla är ett viktigt led i samhällets strävan att motverka social utslagning och medverka till att alla får möjligheter att utvecklas och gå vidare till högre studier eller yrkesutbildning oavsett den sociala miljö han eller hon kommer från.

Det kan lätt uppstå konflikt mellan de två målen – en bra och likvärdig grundutbildning åt alla och den individuella utvecklingen.

Strävan att ge en så god och lika utbildning åt alla har lett till att elevernas möjligheter att göra individuella val av ämnen efter hand har minskats från grundskolans första läroplan (Lgr 62) till den nuvarande (Lgr 80). Kravet på utveckling enligt den enskilda elevens förutsättningar och intressen måste därmed i ökad utsträckning tillgodoses inom de för alla gemensamma ämnena.

Det sistnämnda är svårt att göra. Klasserna är på högstadiet relativt stora. Nivågruppering av eleverna får inte förekomma. Klasserna blir därmed mycket heterogena; i en och samma klass kan det finnas hela skalan av elever från högt begåvade och motiverade till sådana som har så stora svårigheter att de egentligen borde gå i särskolan.

Det är naturligt att läraren ägnar sin individualiserande förmåga i första hand åt de elever som har svårigheter. Det är också i linje med det uppdrag läraren fått genom läroplanen. Skolans rörliga resurser skall i första hand användas för dessa elever. Det är därför inte så konstigt om det blir mycket litet tid över för att stödja och stimulera de elever som har större intresse och bättre förutsättningar i ett ämne eller ämnesområde än genomsnittet.

Balansgången mellan de två målen är som sagt svår.

Kanske är det dags att leta lösningar som ökar stimulansen för elever med särskilda förutsättningar och intressen utan att man tar resurser från elever med svårigheter i skolarbetet.

”Profilerade” högstadieskolor kan vara ett sätt.

Speciella sång- eller musikklasser fanns på några få ställen i den obligatoriska skolan när grundskolan infördes 1962. De ansågs inte passa in i grundskolan och det var ett tag tveksamt om de skulle få leva kvar. Man

tyckte att det bröt mot fler grundläggande principer för grundskolan att samla barn med speciella intressen och förutsättningar till vissa klasser och skolor, bl.a. principerna om sammanhållna klasser med en allsidig social och begåvningsmässig sammansättning.

I dag har inställningen svängt. Flera kommuner har under de senaste åren fått medgivande att ordna särskilda musikklasser.

Musikklasserna startar redan på mellanstadiet och fortsätter sedan grundskolan ut.

Man måste söka dit, och urvalet bland de sökande görs särskilt efter en bedömning av de sökandes intresse och förutsättningar för musik.

Musikklasserna följer grundskolans tim- och kursplaner med undantag för att man ökat antalet lektioner i musik och minskat antalet i vissa andra ämnen i motsvarande grad. På högstadiet ser det ut så här (uttryckt i stadiesvecko-timmar):

Ämne	Vanliga klasser	Musik klasser	Skillnad
Bild	5	2	- 3
Idrott	9	6	- 3
Musik	2	12	+ 10
Samhällsorientering	17	16	- 1
Slöjd	5	2	- 3
Övriga ämnen	64	64	± 0
Summa	102	102	-

Varför inte tillåta liknande stöd för elever med speciella intressen och förutsättningar för andra ämnen än musik?

En idéskiss

Några högstadieskolor får profilera sig inom var sitt område. Tänkbara områden kan vara

- matematik och naturkunskap
- svenska och språk (fördjupning i engelska och/eller B-språk)
- bild och form
- idrott

Ingen skola får ha mer än en specialisering. För skolans specialområde inrättas särskilda klasser (en till två) per årskurs. Till dessa klasser skall skolan ta emot elever från hela kommunen. ●m det söker fler än som kan tas emot skall urvalet göras efter en bedömning av aspiranternas intresse och förutsättningar.

I "profilskolorna" ökas undervisningen i profilämnena och minskas i motsvarande grad i andra ämnen på liknande sätt som sker i musikklasserna. Övriga klasser i den profilerade skolan (= flertalet klasser) tillämpar den vanliga tim- och kursplanen. Samläsning mellan profil- och vanliga klasser skall ske på vanligt sätt där det är lämpligt.

Profilklasserna skall också åta sig ett särskilt ansvar för pedagogisk utveckling och fortbildning inom sina specialiteter. Härigenom kan de bli motorer i utvecklingen i sina ämnen vilket kan komma övriga skolor till del.

Till profilklasserna skall rekryteras lärare som är speciellt intresserade och lämpliga för undervisning i profilämnena.

Mot. 1988/89
Ub6

Profileringen skall givetvis göras inom grundskolans ram. De mål och riktlinjer för grundskolan som är angivna i skollag, grundskoleförordning och läroplan (Lgr 80) skall gälla även för de "profilerade" skolorna.

Det bör ankomma på regeringen att i ett inledande skede ta ställning till ansökningar om jämkningar av timplanen för att ge utrymme för profileringar av t.ex. det slag som redovisats i det föregående.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om högstadieskolor med profil.

Stockholm den 18 oktober 1988

Rune Rydén (m)

Martin Olsson (c)

Lars Sundin (fp)

Erling Bager (fp)

Bertil Persson (m)